

Gezonde relaties en seksualiteit

BASISONDERWIJS

Een school met een brede visie op seksualiteit, draagt bij aan de preventie van seksueel riskant gedrag en bevordert een gezonde seksuele ontwikkeling van leerlingen.

GGD GRONINGEN | AUGUSTUS 2020

Gezonde relaties en seksualiteit

Waarom aandacht voor gezonde relaties en seksualiteit?

Relaties en seksualiteit zijn belangrijke thema's die al vanaf groep 1 van de basisschool thuishoren in het onderwijs. Kinderen ontdekken namelijk al vanaf jonge leeftijd hun eigen lichaam, ontwikkelen hun seksuele identiteit en ontdekken verschillen tussen jongens en meisjes. Ze gaan relaties en vriendschappen aan, worden verliefd, komen in de puberteit en doen eerste ervaringen op met seksualiteit. De school kan op verschillende manieren bijdragen aan een gezonde seksuele ontwikkeling van leerlingen.

Aandacht voor relaties en seksualiteit op school maakt leerlingen weerbaar en brengt waarden en normen bij zodat zij (later) verantwoorde keuzes maken.

Vignet Gezonde School, themacertificaat Relaties en seksualiteit

Om de effectiviteit van de activiteiten die u op het thema relaties en seksualiteit gaat uitvoeren te vergroten, is het belangrijk om voor dit thema te werken via de volgende pijlers:

EDUCATIE

OMGEVING

BELEID

SIGNALERING

Voor ieder van deze pijlers van de Gezonde School vindt u op de volgende pagina een beschrijving.

Wilt u voor het thema relaties en seksualiteit laten zien dat u voldoet aan al deze pijlers en daarmee 'integraal' werkt aan gezondheidsbevordering? Dan kunt u het themacertificaat Relaties en seksualiteit van het vignet Gezonde School aanvragen.

Meer informatie: www.gezondeschool.nl/primair-onderwijs/gezondheidsthemas-en-criteria-vignet/relaties-en-seksualiteit

Vignet Gezonde School

Themacertificaat Relaties en seksualiteit

EDUCATIE

De school besteedt in een doorlopende leerlijn (groep 1 t/m groep 8) aandacht aan relationele en seksuele vorming van alle leerlingen. Dat kan door in de lessen structureel aandacht te besteden aan relaties en seksualiteit en een erkend lespakket te gebruiken, zoals *Kriebels in je buik*, *Veiligwijs*, *Girls' Choice* of *Boys R Us*.

Voor het speciaal onderwijs is het lespakket *Kriebels in je buik SO* te gebruiken. Dit kan gedurende het hele jaar of in een projectweek, zoals de Week van de Lentekriebels.

OMGEVING

De school treft voldoende fysieke maatregelen om onveilige situaties en seksueel grensoverschrijdend gedrag te voorkomen. Bijvoorbeeld door niet volledig afgesloten toilet-ruimtes, toezicht op het schoolplein en internetfilters. Ook kan de school laten zien dat ze een veilig klimaat hebben rondom seksuele diversiteit.

BELEID

Door de visie samen met de directie en medewerkers op school op te stellen, wordt relationele en seksuele vorming een breed gedragen onderwerp in de school. Zelfs de ouderraad en leerlingen kunnen erbij betrokken worden.

De school heeft het beleid over hoe zij wil bijdragen aan gezonde relaties en seksualiteit van leerlingen omschreven in het schoolplan. Een doorlopende leerlijn kan hierin opgenomen worden. Ouders zijn bij de beleidsvorming betrokken. Het beleid wordt minimaal iedere 3 jaar geëvalueerd. Op basis van de evaluatie-uitkomsten kunnen het beleid en de hieruit voortkomende activiteiten worden aangepast.

SIGNALERING

Het tijdig signaleren van seksueel grensoverschrijdend gedrag is belangrijk. Een adequate reactie van de leerkracht is dan nodig. Het 'Vlaggensysteem' kan hierbij helpen. De school brengt jaarlijks de seksuele gezondheid van leerlingen in kaart. Denk aan veiligheid, signalen van grensoverschrijdend gedrag en seksueel misbruik.

Een zorgprotocol met aandacht voor problemen en vragen rond relaties en seksualiteit en een goede meld-code zorgen samen voor een goede zorgstructuur voor dit thema. Alle schoolmedewerkers zijn bekend met dit protocol. In het protocol staan de afspraken over wie welke rol heeft in het beantwoorden van vragen en het signaleren van problemen, wie welke rol heeft in de beoordeling van de (vermoedens van) problemen en wanneer welke hulp op en/of rond school geboden wordt. Het moet voor leerlingen en hun directe omgeving (bijvoorbeeld ouders) duidelijk zijn bij wie ze terecht kunnen bij vragen of hulp rondom relaties en seksualiteit.

Relaties en seksualiteit

			EDUCATIE	OMGEVING	BELEID	SIGNALERING
INTERVENTIE	BESCHRIJVING	CONTACTGEGEVENS				
ERKENDE INTERVENTIES						
Kriebels in je buik	Dit lespakket vormt een goede basis voor relationele en seksuele vorming. Het pakket bevat lessen per leerjaar en wordt aangeboden in een doorlopende leerlijn. In elk leerjaar komen lessen aan bod rondom lichamelijke ontwikkeling, voortplanting en gezinsvorming, sociale en emotionele ontwikkeling, en seksuele weerbaarheid. De lessen houden rekening met de leeftijd en seksuele ontwikkeling van kinderen. sub.gezondeschool.nl/interventies/po/1400841?schoooltype=po-kriebelsinjebuik.nl	e.reitzema@rutgers.nl	✓			
Veiligwijs	Lesmethode voor relationele en seksuele vorming voor het basisonderwijs. Het is gebaseerd op een waardenbenadering (respect, zorg, liefde en veiligheid) en geschikt voor zowel openbaar als identiteitsgebonden onderwijs. Het houdt goed rekening met culturele, religieuze en persoonlijke verschillen. In de digitale portal vindt de leerkracht ondersteunende materialen. www.veiligwijs.nl	a.borger@veiligwijs.nl	✓			
Vlaggensysteem	Het 'Vlaggensysteem' stimuleert gezond seksueel gedrag en draagt bij aan het voorkómen en terugdringen van seksueel grensoverschrijdend gedrag onder kinderen en jongeren. Het biedt professionele opvoeders handvatten om seksueel gedrag adequaat te beoordelen, het bespreekbaar te maken en om gepast te reageren. www.movisie.nl/interventie/vlaggensysteem	voorlichting@sensenoord.nl	✓			✓
Girls' Choice: wensen en grenzen in intimiteit	Dit is een interactief spel om meisjes op een adequate en speelse manier bewust te maken van het belang van veilige, prettige, gewenste en gelijkwaardige seksuele en relationele contacten en daarop te laten reflecteren. www.rutgers.nl/producten/girls-choice-nl	m.deneef@rutgers.nl	✓			

Relaties en seksualiteit *vervolg*

INTERVENTIE BESCHRIJVING		CONTACTGEGEVENS	EDUCATIE	OMGEVING	BELEID	SIGNALERING
Boys R Us	Dit interactieve bordspel maakt seksualiteit, intimiteit en relaties bespreekbaar met jongens. Dat gebeurt via verschillende werkvormen die bijdragen aan kennis, reflectievermogen, gedrag en vaardigheden. Het spel besteedt veel aandacht aan de eigen inschatting en verantwoordelijkheid van jongens. Het spel draait om v4 thema's: omgeving, meisjes, vrienden en ik. shop.rutgers.nl/nl/webwinkel/boys-r-us/15237	i.mouthaan@rutgers.nl	✓			
Seksuele vorming algemeen	Hier kunt u tips vinden om relaties en seksualiteit structureel een plek te geven in het beleid van de school. www.seksuelevorming.nl/onderwijssoort/basisonderwijs	info@seksuelevorming.nl			✓	

AANBOD IN DE REGIO

Voorlichting op maat van Sense	Voorlichters van Sense geven voorlichtingslessen aan leerkrachten, kinderen, jongeren en ouders waarbij allerlei thema's op het gebied van seksuele en relationele vorming aan bod komen. De lessen worden o.a. afgestemd op leeftijd, leerniveau, wensen van de groep. Ook zijn er verschillende spellen en lespakketten beschikbaar. www.sense.info/nl/voorlichting-en-training-0	Sense Noord-Nederland voorlichting@sensenoord.nl	✓	✓	✓	✓
De Bloosdoos	'De Bloosdoos' is een educatief spel om met kinderen en jongeren in gesprek te komen over verliefd zijn en alles wat daarmee te maken heeft. De leerlingen leren hun mening en gevoelens te verwoorden over vragen rond relaties en seksualiteit. Kaarten met stellingen en persoonlijke vragen mogen één voor één beantwoord worden, de groep mag hier vervolgens op reageren. De voorlichter zal als spelleider een veilige sfeer creëren, zodat de leerlingen open met elkaar kunnen praten. In overleg met de voorlichter kan er een accent gelegd worden op een voor de groep relevant onderwerp. Lesduur: circa 1 uur (vanaf groep 7) csgnn.nl/bloosdoos-groep-7-en-8-basis-en-speciaal-onderwijs	Sense Noord-Nederland voorlichting@sensenoord.nl	✓			

Voor landelijke materialen zie: sub.gezondeschool.nl/po/interventies-primair-onderwijs